

KOLEKTYVINIS DARBAS

LIETUVOS KP ANYKŠČIŲ RAJONO KOMITETO IR
RAJONO LIAUDIES DEPUTATŲ TARYBOS ORGANAS

Elna nuo 1948 m.

SESTADIENIS

Nr. 76 (4116)

Anykščiai,

1980 m. birželio mėn. 28 d.

Kaina 2 kap.

TSRS Aukščiausiosios Tarybos sesijoje

MASKVA (TASS-ELTA). Birželio 25 d. Didžiųjų Kremliaus rūmuose baigė darbą dešimtojo šaukimo TSRS Aukščiausiosios Tarybos trečioji sesija.

Išvakarėse atskiruose rūmų posėdžiuose baigėsi diskusijos, kurose buvo svarstomas TSRS įstatymo dėl kraštų, sričių Liaudies deputatų tarybų, autonominių sričių ir autonominių apygardų Liaudies deputatų tarybų pagrindinių įgaliojimų projektas.

Birželio 25 d. rytą antrame bendrame Sąjungos Tarybos ir Tautybų Tarybos posėdyje deputatai vienbalsiai priėmė TSRS įstatymą dėl kraštų, sričių Liaudies deputatų tarybų, autonominių sričių ir autonominių apygardų Liaudies deputatų tarybų pagrindinių įgaliojimų ir TSRS Aukščiausiosios Tarybos nutarimą dėl šio įstatymo įsigaliojimo tvarkos.

Po to pranešimą apie TSRS atmosferos oro apsaugos įstatymo ir TSRS gyvūnijos apsaugos ir naudojimo įstatymo projektus padarė Sąjungos Tarybos gamtos apsaugos ir racionalaus gamtinių išteklių naudojimo komisijos pirmininkas M. S. Umachanovas. Gamtos apsaugos ir kuo efektyviausio, šelmininkiško jos turtų naudojimo lenininės idėjos, pažymėjo pranešėjas, realiai atsispindi Komunistų parti-

jos politikoje. Tarybų valstybės veikloje. Kuo plačiau socialinės pažūros į gamtą principus išreiškė naujoji TSRS Konstitucija, paskelbusi, kad dabartinės ir būsimų kartų interesais TSR Sąjungoje imamasi reikiamų priemonių žemės, jos gelmių, vandens ištekliams, augmenijai ir gyvūnijai apsaugoti ir moksliskai pagrįstai, racionaliai naudoti, atmosferos oro grynumui išsaugoti.

Tarybų valstybės laimėjimai ekonomikoje sudaro tvirtą bazę įgyvendinti plataus masto priemonėms, kurių tikslas saugoti gamtinę aplinką. Atmosferos oro apsaugos bei gyvūnijos apsaugos ir naudojimo įstatymai organiskai įeis į bendrą gamtos apsaugos įstatymų sistemą.

Pranešėjas apibūdino svarstomų įstatymų projektų principus, tikslus ir uždavinius, kalbėjo apie kai kuriuos svarbiausius jų nuostatus ir kiekvieno jų ypatybes. Atmosferos oro apsaugos įstatymo projekte išdėstyta daugelis iš principo naujų taisyklių, kuriomis siekiama sustiprinti atmosferos oro apsaugą nuo teršimo ir kito kenksmingo poveikio. Pirmą kartą sąjunginiame įstatyme numatomi reikalavimai nustatyti maksimaliai leistino teršiančių medžiagų išmetimo į atmosferą ir kenksmingo fizinio poveikio jai norma-

tyvus. Gyvūnijos apsaugos ir naudojimo įstatymo projekte sprendžiamas kompleksas klausimų, susijusių su rūpinimusi laisvai gamtoje gyvenančių laukinių gyvūnų apsauga ir teisingu naudojimu. Pranešėjas priminė, kad įstatymų projektai buvo iš anksto paskelbti visuomenės svarstymui.

Visi gauti pasiūlymai ir pastabos buvo kruopščiai apsvaistyti, į daugelį iš jų atsižvelgta. Tai įgalino pagerinti atskirus įstatymų projektų straipsnius, padaryti juose kai kurių papildymų, patikslinimų ir pataisų. Pranešėjas pareiškė įsitikinimą, kad tarybinė liaudies prištars naujienas įstatymams.

Po svarstymo deputatai vieningai priėmė TSRS atmosferos oro apsaugos įstatymą, TSRS gyvūnijos apsaugos ir naudojimo įstatymą ir TSRS Aukščiausiosios Tarybos nutarimus dėl šių įstatymų įsigaliojimo tvarkos.

Pagal TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo sekretoriaus M. Georgadze pranešimą deputatai patvirtino TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsakus ir priėmė atitinkamus įstatymus bei nutarimus.

GARBINGAI SUTIKIME TSKP XXVI SUVAŽIAVIMĄ!

Nauji horizontai

Su dideliu politiniu pakilimu, su gyvu susidomėjimu Kavarsko miesto gyventojai sutinka spaudoje paskelbtus dokumentus apie TSKP CK birželio plenumą, TSKP CK Generalinio Sekretoriaus draugo L. Brežnevo pranešimą nubrėžtas svarbiausias gaires mūsų didžiosios šalies vidaus ir užsienio politikos srityse. Nemažiau jaudina ir žinia, jog 1981 metų vasario 23 dieną prašęs darbą TSKP eilinis XXVI suvažiavimas, kuris, be abejonės, atvers tarybiniam žmonėms dar šviesesnes ateities horizontus.

Palyginti neilgas, tik penkerių metų laiko tarpsnis skiria vieną mūsų lenininės partijos suvažiavimą nuo kito, tačiau kiek gražių, kiekvienai akiai pastebimų permainų spėjo įsirėžti į Kavarsko biografiją: nepalyginamai ugtelejo ir išsiplėtė prekybos tinklas, ryškūs poslinkiai gyventojų medicininio aptarnavimo srityje, keletopai išaugo miesto butų fondo kapitalinio remonto apimtys, dešimtys įkurtųjų atšvesta iš esmės naujos Paupio, Budrevičiaus, Biliūno gatvės. Gražius pėdsakus miesto gyvenime paliks ir šie jubiliejiniai 1980 metai.

Vieningai remdami partijos vidaus ir užsienio politiką, Kavarsko miesto gyventojai savo nuoširdžiu darbu stengsis stiprinti socialistinį lenktyniavimą artėjančio suvažiavimo garbei.

V. Bartkus
Kavarsko miesto LDT
vykdomojo komiteto
pirmininkas

I ateitį — su optimizmu

Sį penkmetį mes negalėjome pasidžiaugti labai palankiomis gamtos sąlygomis, bet susiklausęs, darnus ūkio kolektyvas įveikė visus sunkumus. Kasmet mūsų ūkyje tvirtėja pašarų bazė, tuo pačiu auga ir gyvulininkystės produktų gamyba. Mūsų pasiekimai — tai išmintingos agrarinės Komunistų partijos politikos rezultatas. Todėl visi ūkio žmonės vieningai pritaria nesenai įvykusio TSKP Centro Komiteto plenumo nutarimams ir yra pasiręžę artėjančią TSKP XXVI suvažiavimą sutikti naujomis darbo dovanomis.

Prisiimdami šiems metams socialistinius įsipareigojimus, mūsų gyvulių augintojai buvo numatę vidutiniškai 100 ha žemės ūkio naudmenų pagaminti po 583 cnt pieno ir 169 cnt mėsos. Asmeninius savo įsipareigojimus iki šiol su kaupu vykdo galvijų šėrėjai Pranas Gasiūnas, Genė Vernickienė, Genė ir Bronius Ramoškos, karvių melžėjos Julė Patumsienė, Genė Blažienė, Ona Kiaušienė. Atkaklios šių žmonių ir jų darbo draugų pastangos leidžia tikėtis, jog viso ūkio mastu

socialistiniai įsipareigojimai bus viršyti: iki metų pabaigos 100 ha žemės ūkio naudmenų pagaminsime po 585—590 cnt pieno ir ne mažiau kaip po 170 cnt mėsos. Pieno gamybos penkmečio užduotį įvykdysime iki TSRS Konstitucijos dienos, o mėsos gamybos — iki Spalio švenčių.

Sio penkmečio bėgyje pas mus buvo rekonstruota nemaža senų gyvulininkystės pastatų, juose mechanizuoti pagrindiniai gyvulių šėrimo ir priežiūros darbai. Tikimės, jog vienuoliktajame penkmetyje mūsų fermose gyvulių augintojų darbas taps dar lengvesnis ir našesnis, įgyvendinus tarpukine kooperaciją.

Visa širdimi mūsų ūkio žmonės remia TSKP užsienio politiką, kuria siekiama užtikrinti žemėje ilgą ir tvirtą taiką. Ši politika atitinka viso pasaulio tautų lūkesčius, todėl jai priklauso ateitis.

L. Beinorienė

Anykščių sodininkystės
tarybinio ūkio
vyr. zootechnikė

Sparčiai ruošiami pašarai

Neblogai sužėlė K. Staro kolūkio kultūrinės pievos, ganyklos ir dobilienos. Kaip papasakojo kolūkio pirmininkas pavaduotojas gamybos reikalams Algimantas Eiva, šiemet yra reali galimybė paruošti žiemos laikotarpiui planuotas 2134 tonas šieno, 1500 tonų šienainio, 300 tonų žolės miltų. Šienapjūtė čia vyksta pilnu tempu. Stasys Bružas, Albertas Bernadišius, Vytautas Ūsas, Rimantas Stašys, Juozas Bartusevičius kasdien su šienapjovėmis dirbaujasi kultūrinėse pievų plotuose. Vieni verčia žolę į pradalgius, kiti ją smulkina šienainiui, tretai ruošia žolės miltų gamybai.

Jau nupijauta apie 450 hektarų žaliųjų. Iš šio ploto paruošta apie 50 tonų žolės miltų, 450 tonų šienainio. Didelė dalis žolės džiovinama šienai. Presuotojai Kazys Vingilis, Aloyzas Kazlauskas ir kt. jau supresavo apie 100 tonų šieno. Keliauja į daržines ir gerai išdžiovinus palaidas šienas.

Be to, nemažai pašaro numatoma pagaminti iš pakelių, pagriovių, tarpulaukių pievokšnių ir pakrūmių žolės. Čia štariečiams į pagalbą ateis rajono centro įstaigų darbuotojai. Be to, bus organizuotos kontoros darbuotojų talkos.

R. Palfonis

LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiume

LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas už laimėjimus plėtojant liaudies ūkį, mokslą ir kultūrą, ryšium su Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje 40-osiomis metinėmis Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo garbės raštais apdovanojo šiuos Anykščių rajono darbo žmones:

Abraškevičių Antaną — „Gimtiosios žemės“ kolūkio pirmininką.

Binkį Danielių — laikraščio „Kolektyvinis darbas“ redakcijos skyriaus vedėją.

Bulotą Praną — Anykščių rajono Tarybos vykdomojo komiteto finansų skyriaus vedėją.

Burauską Valdemarą — Anykščių autokelių eksploatavimo linijinės valdybos vyr. inžinierių.

Cerniauską Justiną — Anykščių rajono Tarybos vykdomojo komiteto vidaus reikalų skyriaus milicininką, milicijos vyresnįjį seržantą.

Garunkšniene Genovaitę — Jakšiškių tarybinio ūkio darbininkę.

Genį Vladą — Anykščių statybos ir remonto valdybos autokranininką.

Grabusovą Dimitrijų — Lietuvos KP Anykščių rajono komiteto antrąjį sekretorių.

Iliuką Joną — personalinį pensininką.

Jakimovą Jakovą — Anykščių vyno pramonės gamybini-

nio susivienijimo „Anykščių vynos“ cecho viršininką.

Kavoliuką Antaną — Anykščių kilnojamos mechanizuotos kolonos mūrininką.

Kazlauską Kazimierą Tautvydą — Svėdasų vidurinės mokyklos mokytoją.

Krasauską Vytautą — „Gintaro“ kolūkio pirmininko pavaduotoją.

Labakojį Antaną — Suredžio kolūkio traktorininką-kombainininką.

Latutjevą Laurentijų — Anykščių tarpkolūkinės statybos organizacijos traktorininką.

Luščauską Vytautą — Anykščių statybinių medžiagų kombinato vairuotoją.

Mačlonį Kazimierą — K. Staro kolūkio traktorininką.

Marčiuką Petrą — Anykščių rajono Tarybos vykdomojo komiteto žemės ūkio valdybos viršininko pavaduotoją.

Masytę Janę — Anykščių II-osios vidurinės mokyklos mokytoją.

Megkovą Grigorijų — Lietuvos TSR valstybinio ga-

mybinio techninio žemės ūkio aprūpinimo komiteto Anykščių rajoninio gamybinio susivienijimo valdytojo pavaduotoją.

Meldaių Kazį — „Aukštakalnio“ kolūkio traktorininką.

Morkūną Albertą — Anykščių mechanizuotos kolonos meistą.

Mikellūnaitę Teresę — Anykščių A. Barausko ir A. Vienuolio-Zukausko memorialinio muziejaus direktorę.

Navašinskienę Rilą — LKJS Anykščių rajono komiteto pirmąją sekretorę.

Pajarskienę Jadvygą Danutę — „Lenino keliu“ kolūkio selekcininkę.

Pajuodienę Valeriją — Anykščių sodininkystės tarybinio ūkio viršininkę.

Paškonį Bronių — „Aušros“ kolūkio traktorininką.

Puodžiūnienę Genę — Elmininkų bandymų stoties eksperimentinio ūkio verslininkę.

Puščekliną Petronę — „Svėturio“ kolūkio karvių melžėją.

Roščenkova Miną — Anykščių vėlimo fabriko „Spartakas“ direktorių.

Sargūną Joną — personalinį pensininką.

Sebelką Praną Algimantą

— Rokiškio bandomojo miško įmonių susivienijimo Anykščių miškų ūkio direktorių.

Stasiukonį Joną — „Pirmyn į komunizmą“ kolūkio pirmininką.

Steponėnienę Stasę — Anykščių rajono ryšių mazgo operatorę.

Sudeikienę Reginą — „Aizalyno“ kolūkio kaulių fermos vedėją.

Seibokiene Vandą — Anykščių rajkoopsajungos Troškūnų vartotojų kooperatyvo vyr. buhalterę.

Siaučiuolį Aleksandrą — Anykščių autotransporto įmonės valruotoją.

Sostaką Vladą — „Anykščių šilėlio“ kolūkio pirmininką.

Urbonavičių Petrą — Utenos elektros tinklų Anykščių elektros tinklų rajono meistą.

Uzdona Julijoną — Anykščių buitinio gyventojų aptarnavimo kombinato direktorių.

Uzdrienę Alvyra — Troškūnų vaikų lopšelio-darželio vedėją.

Zukiene Vilę — Anykščių sviesto gamyklos vyresnę inžinierę-technologę.

Zeką Romualdą — Anykščių rajono centrinės ligoninės vaikų ligų skyriaus vedėją.

LKP rajono komiteto VII plenumas

Vakar įvyko LKP Anykščių rajono komiteto VII plenumas. Plenumas apsvaistė klausimą „Rajono partinės organizacijos uždaviniai dėl tolesnio žemės ūkio gamybos specializacijos ir koncentracijos vystymo, remiantis mokslo ir technikos naujovių pasiekimais ir pirmųjų patyrimų, didinant gamybos efektyvumą, gerinant kaimo socialinių klausimų sprendimą, vykdam LKP Centro Komiteto XIX plenumo nutarimus“.

Šiuo klausimu pranešimą plenumė padarė LKP Anykščių rajono komiteto pirmasis sekretorius J. PESECKAS.

Diskusijose dalyvavo Traupio apylinkės LDT vykdomojo komiteto pirmininkas B. PILKAUSKAS, Levaniškių kolūkio fermos vedėjas Z. SKARZAUSKIENE, Kurklių kolūkio pirmininkas L. IMBRASAS, Rajkoopsajungos pirmininkas J. RAUPYS, „Anykščių šilėlio“ kolūkio pirminės partinės organizacijos sekretorius B. RUKSA, Anykščių rajono LDT vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotoja O. GALIAUSKAITE, Elmininkų bandymų stoties eksperimentinio ūkio direktorius A. PUODZIUKAS, rajono Žemės ūkio valdybos viršininkas A. DACIULIS.

Svarstyti klausimu plenumas priėmė atitinkamą nutarimą.

„K. d.“ Inf.

LYG galinga, plati upė srūva ir srūva laikas. Prabėgęs mėnuo, metai padovanoja kažką vis naujo. Savito džiugesio aidą kiekviena šiandieninio gyvenimo permaina atsiliepia kovotojo už šviesią žmonių ateitį širdyje. Niekas nepraslysta nepastebėta — nei laimingų, nežinančių skurdo ir karo baisumų veržlus vaikų šurmulyso erdvioje mokykloje, gražios, naujos kaimo gyvenvietės baltas šviesumas, kiekviena žinia apie darbo žmogaus pergalę visose tarybino gyvenimo srityse.

Bet jis — šiandieninio gyvenimo šeiminkas, kuriantis liaudies materialines ir kultūrinės vertybes, bus visuomet ištikimas savo pagarba pirmakūi, aukojusiam jaunystę, rizikavusiam gyvybe ar net priglaudusiam galvą po kapo smėliu už šį darbinį gražų gyvenimą, kuriame šiandienos žmogus laisvai išskleidė sparnus ir pratęsia gražius kovotojų siekius. Vienas iš tokių laisvų tarybinio gyvenimo kūrėjų yra troškinietis komunistas nuo 1940-ųjų metų Povilas Simanauškas.

Vienuliuka medalių puošia personalinio pensininko, kovų ir darbo veterano krūtinę. Gausus pluoštas garbės raštų. Vieni apdovanojimai pelnyti karo frontuose už

drąsą, kiti — už aktyvų darbą pokario metais, dar kiti — už dalyvavimą Didžiajame Tėvynės kare, įteikti reikšmingų Pergalės bei Tarybinės Armijos jubiliųjų proga. Karo veteranas atkreipia dėmesį į LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo garbės raštą, jam adresuotą 1951 metų gruodyje. Apdovanojimai iškalbingi liudininkai, kaip žmogus su prato savo tuometinę parei-

tą priims kita: argi maža buvo tuometinėje Lietuvoje bedalių piemenėlių. Sakytum, pasisekė kumečio vaikui — keturis pradžios mokyklos skyrius lankė ir taip pramoko rašto, skaityti. Tik pavašariais vis egzaminų negalėdavo išlaikyti, nes tuo metu jau būdavo prasidėjęs ganiavos metas ir ūkininkas nesutikdavo atleisti nuo darbo. Niekas nereikšė ir nuolankus kumelės motinos prašymas.

draugų nuosprendis. Pavyzdžiui buvo Povilo kaimynas, kuris, 1919 metais įkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, tarnavo milicijos gretose, o šią valdžią negalėdavo užgniaužus, saugų prieglobstį rado daugiatutės kaimynės žemėje. Povilas ir jo bendraminčiai vis aktyviau rinko pinigų politiniams kalinams šelpti ir jau nebeužėjo paklusti visoms išnaudotojo užgaidoms. Kartą,

vieną iš aktyviausių agitatorių gimtajame Daujėnų valsčiuje. O rugpjūtyje jis priimamas į TSKP eiles ir jam palikima vadovauti žemės dalijimo komisijai Daujėnų valsčiuje.

Bet paaiškėja, kad tos komisijos gretose atsirado nesažiningų narių, kurie prastę būočių žemę išdalija vargšams, o geresniosios sklypą palieka buvusiam savininkui. Reiklus komisijos pirmininkas, darbo žmonių teisių gynėjas Simanauškas pareikalauja atitaisyti klaidą. Iš naujo sušaukus komisiją ir aptarus šiuos reikalus, teisybė paima viršų.

Didelį ir svarbų darbą komunistas atlieka, įsijungęs į tarybinės milicijos gretas. Jis vadovauja atskiram trisdešimties viešosios tvarkos saugotojų būriui Biržuose.

Praeities neramumų ir septyniadešimties pragyvenimų metų paženklintame veide ir dabar galima buvo išskaityti tą džiugesį, kuris tuo metu šildė šio žmogaus krūtinę. Suprantamas jo optimizmas, noras būti svarbių pertvarkymų savajame krašte prieškalyje, vykdyti Komunistų partijos, naujos darbo žmonių valdžios nubrėžtus uždavinius. Juk ji gynė ne kieno nors kito, o Povilui taip gerai suprantamus ir savo praeitimi išjaustus be-tiesio, bedalio žmogaus interesus. Savo aktyvia veikla jis klojo pamatus ir būsimųjų kartų laimingam gyvenimui.

KUR NAMUCIAI, NAMAI?

Šį skyrelį neatsitiktinai pavadinau S. Nėries žo-

džiais, nes bus trumpai užsiminta ir apie Bronės Simanauškienės globojamus Gorkio srityje Calkos vaikų namuose apgyvendintus Palangos pionierių stovyklos vaikus.

Bet prieš tai grįžkime į tą baisų 1941-ųjų metų birželio sekmadienį, kai vokiečiai grobikai nutraukė šviešaus gyvenimo džiaugsmą. Tą rytmetį Povilas Simanauškas drauge su kitais milicijos darbuotojais skubiai buvo pakviestas į pasitarimą, kuriame kalba ėjo apie evakuacijos organizavimą. Ant radienį turėjo būti išsiųstos milicijos darbuotojų ir tarybinių aktyvistų šeimos į Tarybų Sąjungos gilumą. Trečiadienį išėmė iš banko pinigus. Jų neskaiciavo, o svėrė. Pakrovė į du sunkvežimius liaudies turtą, kad jis neaištėtų grobikams, ruošėsi išgabenti tai į šalies rytinius rajonus. Ketvirtadienį pajudėjo automašinos, gabenančios ir liaudies turtą, ir milicijos darbuotojus, partijos ir komjaunimo aktyvistus. Paskutinėje mašinoje važiuojo Povilas Simanauškas su savo 30-ties milicijos darbuotojų būriu. Nesėkme ištiko atsitraukiančiųjų koloną — sugedo viena liaudies turtą gabenanti mašina. Viska perkrovė į tą, kurioje keliavo Povilas Simanauškas. Visiems trisdešimčiai Povilo vadovaujamų vyrų kitos išeities neliko, kaip tik keliauti pėsčiomis. Sunkus ir varginantis kelias buvo šių vyrų, traukusių Daugpilio kryptimi. Kai prie Dauguvos išvargę sumanė valandėlę atsipūsti — priėjęs latvis rusiškai perspėjo:

Pus dangiau

BUNDANČIO GYVENIMO PUSLAPIAI

R. Bražėnienė

ga, kokią prasmę teikė kiekvienam savo žygiui, kurį planuotai ar nenumatyta prieškaly išklė tų neramių dienų gyvenimas.

SKURDU PAZENKLINTA JAUNYSTĖ

Gal būtų, jei ir buvo Povilo Simanauško pažangių minčių ir svajonių apie šviešų gyvenimą prieškaly. Nė vienas šių dienų vaikas net neįsivaizduoja, ką reiškia ankstyvais rytmečiais kilti iš patalo ir basam, suskirdusiomis, suraizytomis kojomis visą dieną lankytis paskui ūkininkų bandą. Priešdai akimirkai, rodos, lyg molio kas dribtelėjo ant vokų, taip ir nesinori atsimerkti. Užsūsi — nepagalais tavęs ne tikta pasirodęs ūkininkas, nepaglostys ir ustovos. Tave ūdis ir skriaus kiekvienas, kuris tik bus stipresnis, viršesnis už tave. Tokia jau buvo buržuazinės santvarkos moralė. Gal susirgsi, pavarys gospadorius be jokios užuojautos šalin, į tavo vie-

šausio iš piemenuko draubūžių Povilo laukė sunkus pusbernio ir berio keltas Biržų ir Pasvalio krašte, nes ten Baluščių kaime jo gimtinė.

Nepalengvės ir vėliau jo, trečiąją dešimtį baigiančio jaunuolio, gyvenimas, kai jis išeis dirbti kitų darbų — to krašto turtuoliui kas grovius, prakitą lies jo durpyne ar triūs miške. Neteisėbė skaudžiai gels širdį, bet kol kas dar silpnas ir bejėgis prieš jį jausiesi. Tik džiugiu spinduliu švystels tavo ir draugų širdyje ateinančios žinios apie Rusijos darbininkų gyvenimą, nuvertus išnaudotojus.

1940-ųjų metų priešaušryje ne kartą su savo bendro likimo broliais svarstysi, ką veiktumėte, kaip pasielgtumėte, jei hitlerinė Vokietija 1939 m. rugsėjo 1 d. provokaciniu būdu užpuolusi Lenkiją, užgrobty ir Lietuvą. Trauktis į Rusiją — toks buvo Povilo Simanauško ir

kai triūsė aštuoni vyrai Mažuikos vadovaujamame Biržų savivaldybės durpyne, vienas iš jų susirgo. Prižiūrėtojas pažadėjo: jeigu padarysi septynišes tiek, kiek aštuoni, tai apmokėsi ir už aštuonių darbą. Septyniukė net viršijo aštuonių darbininkų normą. Deja, turčius savo pažado neištesėjo.

Ar ne į advokatus taisykai, — metė Mažuika Povilui, bandžiusiam ieškoti teisybės.

Gindami savo teises, darbininkai susireikavo — vieningai metė darbą ir išėjo.

REIKŠMINGŲ IVYKIŲ LIUDININKAS

Tų džiuglių 1940-ųjų metų vidurvasaryje įvykusių permainų dienomis Povilas įsijungia į naujo gyvenimo kūrėjų gretas. Kiekviena buvusio samdinio diena dabar kupina džiaugsmo ir vilties. Povilas Simanauškas ruošiasi rinkimams į TSRS Aukščiausiąją Tarybą tampa

Birželio 28-oji — Sąjunginė išradėjų ir racionalizatorių diena

Lengvinant darbo sąlygas

Gausi Statybinių medžiagų kombinato racionalizatorių šeima — apie 40 žmonių. Jų tarpe — 7 moterys. Praėjusiais metais įdiegtų pasiūlymų ekonominis sudarė daugiau kaip 17 tūkstančių rublių. Daugelis įdiegtų pasiūlymų, nors ir nedavė ekonominio efekto, tačiau įgalino pagerinti darbo sąlygas. Statybinių medžiagų kombinate, aktyvinant racionalizatorių judėjimą, rengiami įvairūs konkursai. Tai konkursas išašinti aktyviausiam racionalizatoriui, geriausiai materialiai-racionalizatoriui, geriausiai racionalizatoriui, aktualiausiai racionalizatoriui pasiūlymui, geriausiai pasiūlymui kuro, šiluminės ir elektros energijos bei žaliavų taupymui, kokybės gerinimui bei darbo našumo didinimui.

Minėtuose konkursuose aktyviai dalyvavo ir juose nugalėtojais tapo kombinato racionalizatoriai A. Kamaras, A. Zebulis, J. Urmonas, A. Grybas, R. Macijauskaitė, A. Denišis ir kiti. Apie vieną iš jų — Rubikių cecho viršininkę Reginę Macijauskaitę — geriausią kombinato moterj-racionalizatorę ir norėčiau papasakoti.

Dieną ir naktį nenutrūkstama darbo ritmas Rubikių cecho.

Rubikių cecho viršininkę Reginę Macijauskaitę pasiteiravau, per kiek laiko pagaminamos plytos? Norėdama atsakyti į šį klausimą, mergina pakvietė į molio priėmimo barą. Nuo čia prasideda gamybos procesas, kurį perėjus beformis molis

tampa raudona, tvirta plyta. Molio priėmimo bare molis supilamas į dėžinę tiekuvą. Iš ten — transporteriu patenka į maišyklę, į kurią paduodamos ir reikalingos cheminės medžiagos. Vėl transporteriu molis keliauja į molio sandėlį. Čia trečiąją parą išgulę patenka į formavimo barą, po to į valcų. Smulkinamas, presuojamas, kol, pagaliau, plytų nuėmimo automato pagalba patenka į vagonėlius ir jais nukeliauja į džiovyklą. Apie pusantros paros išlaikytos plytos keliauja į tunelinę degimo krosnį. Su Regina pasiskaičiavome, kad beformis molis dailiomis plytomis tampa per savaitę. Gamybos procesui aptarnauti reikalinga apie 20 žmonių. (Tiek darbininkų dirba vienoje pamainoje). Per vieną parą cecho pagaminama apie 50 tūkstančių plytų.

Remdamasi visuomeninių organizacijų pagalba, cecho viršininkė ieško kelių ir būdų, siekdama įgyvendinti gamyboje naujoves. Nors, palyginti, neilgai vadovauja šiam cechu — keturi metai, bet jau spėjo pateikti ne vieną vertingą racionalizatorių pasiūlymą. Pirmaisiais metais jos pateikti racionalizatoriai pasiūlymai davė 8 tūkstančius rublių ekonominio efekto, įgalino sutaupyti nemažą tūkstančių kilovatvalandžių elektros energijos.

Pernai bene vertingiausias jos pateiktas ir įgyvendintas racionalizatorinis pasiūlymas, pavadintas „Ekskavatoriaus strėlės prailginimas“, įgalino iš žymiai gilesnio sluoksnio — net iš 6 metrų gylio paaimti molį. Šiais metais Regina pateikė 2 racionaliza-

torinius pasiūlymus. Jie davė 2,5 tūkstančio rublių metinį ekonominį efektą.

Kiekvieni metai atneša ką nors naujo. Pernai ji buvo pripažinta geriausia moterj-racionalizatore kombinate. Dar sunku nuspręsti, ką žada šių metų antroji pusė jai ir jos vadovaujamo cecho darbininkams. Daug gerų minčių ir svajonių puoselėja Regina. Gera buvo šių metų pradžia visiems darbuotojams — pirmame keltvirtyje virš plano cechas pagaminavo 130 tūkstančių plytų ir tuo buvo iškopėję pirmųjų metų gretas. Zino Regina. Kauno politechnikos instituto auklėtinė, jog darbo sėkmė ne vien tik nuo jos priklauso, bet ir nuo viso kolektyvo sutelktų pastangų.

O kad kolektyve vyravutų darna ir susiklausymas, reikalinga ne vien tik storiuti darbo drausmę, bet ir gerinti dirbančiųjų darbo sąlygas, atidesnį dėmesį skirti jų būčiai. Prieš porą metų Rubikių cecho išikūrė etnografinis ansamblis, pavasarį ypą didelį dėmesys buvo atkreiptas į aplinkos sutvarkymą, paremontuoti darbininkams skirti butai. Reginos nuomone, netvarkinga aplinka irgi atbaido žmones, nepadaeda sukurti darbingos, jaukios atmosferos.

Racionalizatorių ir išradėjų dienos proga norėjusi visiems Statybinių medžiagų kombinato racionalizatoriams, o tuo pačiu ir Reginai Macijauskaitėi palinkėti neblėstančios kūrybinės ugnies ir dar didesnių pėgalių, įdiegiant naujoves gamyboje.

R. Armonaitienė

MASKVOS SRITIS. Į darbo našumo kėlimą ir technikos bei transporto darbo organizaciją didelį indėlį įneša Voronovo tarybinio ūkio racionalizatoriai.

Nuo dešimtojo penkmečio pradžios šiame ūkyje racionalizatorių pasiūlymų dėka gautas beveik 700 tūkstančių rublių ekonominis efektas.

Išradėjų ir racionalizatorių sąjūdyje dalyvauja 93 ūkio žmonės. Vienas iš aktyviausių — komunistas, autogaražo partgruporgas šaltkvalis reguliuotojas B. Pronkinas.

NUOTRAUJOJE: racionalizatorius B. Pronkinas kartu su sūnumi Sergejumi, kuris jam padeda sukurti žolų rinktuvo mechanizmą. Komjaunuolis Sergejus Pronkinas neseniai demobilizavosi iš Tarybinės Armijos, ten tarnavo tankų daliniuose. Iki tarnybos armijoje Sergejus dirbo Voronovo tarybiname ūkyje traktorininku.

N. Akimovo (TASS-o) nuotr.

Plečiasi draugystės ryšiai

Šių metų gegužės mėnesio dienos visam laikui išliko „Lenino keliu“ kolūkio istorijoje. Būtent šiomis dienomis buvo pasirašyta draugystės ir bendradarbiavimo sutartis tarp „Lenino keliu“ kolūkio ir Vokietijos Demokratinės Respublikos Erfurto apygardos Veimaro kooperatinių ūkių „Vokietijos — Tarybų Sąjungos draugystė“ ir Bad Berka. Apie šią bendravimo, draugystės sutartį leniniečiai svajojo jau seniai. Tokias pat mintis galima buvo išskaityti ir laiškuose, kuriuos tolimieji draugai siųsdavo į „Lenino keliu“ kolūkį: Lietuvos Komunistų partijos Centro Komitetui, Partijos Anykščių rajono komitetui, Vokietijos Vieningosios socialistų partijos Erfurto komitetui pritarus, ūkiai įsijungė į socialistinių lenktyniavimą. Gegužės mėnesio pabaigoje „Lenino keliu“ kolūkio pirmininkas Aleksandras Slavenskas pabuvojo Veimare, susitiko su socialistinio lenktyniavimo partneriais, susipažino su žemdirbių laimėjimais, kooperatinių ūkių specializacija. „Lenino keliu“ kolūkis specializuojasi gyvulininkystės ir augalininkystės produktų gamyboje. Todėl ir lenktyniauti teks su dviem ūkiais. Štai, ūkis Bad Berka (pavadinimas kiles nuo vietovės vardo) specializuojasi vien tik augalininkystės produktų

gamyboje. O kooperatinis ūkis „Vokietijos — Tarybų Sąjungos draugystė“ užsiima tik gyvulininkyste. Daug vertingų minčių, įdomių pasiūlymų apie draugystės ir bendradarbiavimo puoselėjimą, ūkių socialistinių lenktyniavimą išreiškė „Vokietijos — Tarybų Sąjungos draugystės“ ir Bad Berkos kooperatinių ūkių pirmininkai Rudolfas Beberis, Horstas Mejeris, pirminių partinių organizacijų sekretoriai Maksas Ošacas, Hansas Spandenbergas. Iškilmingoje aplinkoje buvo pasirašyta draugystės sutartis. Šioje sutartyje pabrėžiama, kad lenktyniaujančių ūkių žemdirbiai dalinsis sukaupto darbo patirtimi, domės technikos naujovėmis, draugu palirymą įdiegs savuose ūkiuose. Socialistinio lenktyniavimo partneriai kasmet pasikeis delegacijomis, kurios domės savo draugų pasiekimais gyvulininkystėje ir augalininkystėje, kultūriname darbe, ideologiniame darbo žmonių auklėjime.

Jau šį rudenį „Lenino keliu“ kolūki aplankys „Vokietijos — Tarybų Sąjungos draugystės“ ir Bad Berkos kooperatinių ūkių delegacija. Na, o „Lenino keliu“ kolūki alstovai apsilankys pas lenktyniavimo partnerius ateinančiais metais.

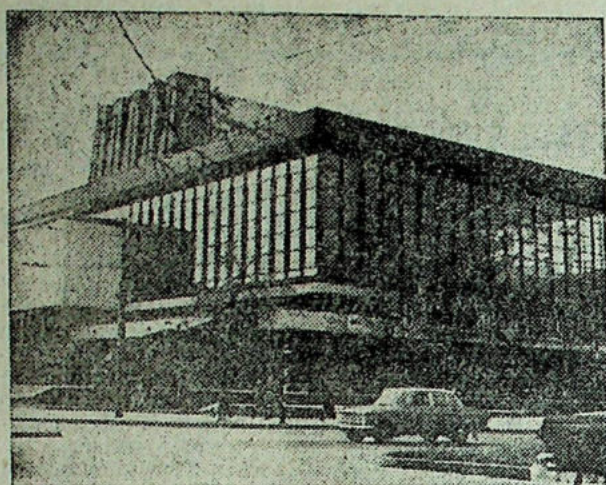
O kol kas su naujaisiais draugais susirašinėjama, keičiamasi sveikinimo telegramomis. Taip diena iš dienos plečiasi draugystės ir bendradarbiavimo ryšiai tarp tolimų, skirtingų respublikų ūkių.

Vyt. Bagdonas

„Lenino keliu“ kolūkio pirmininko pavaduotojas politiniam-masiniam darbu

KOLEKTYVINIS DARBAS

Respublikinių premijų kandidatai

Daug gražių ir patogių visuomeninių pastatų pastatyta Vilniuje per pastaruosius dešimt metų pagal architektės E. Bučiūtės projektus. Už juos ji iškelta kandidata šių metų Respublikinei premijai gauti. Vienas įspūdingiausių E. Bučiūtės darbų — naujieji Valstybinės operos ir baleto teatro rūmai. NUOTRAUOSE: E. Bučiūtė su grupe statybos vadovų; Valstybinio operos ir baleto teatro rūmai. ELTOS fotokronika

ĮDOMUS SUSITIKIMAS

Svėdasų vidurinės mokyklos darbo ir poilsio stovykloje „Jaunystė“ įvyko įdomus susitikimas su poete J. Degutyte ir dailininke Br. Jacevičiute.

Susitikime viešnios įdomiai papasakojo apie savo kūrybą, kūrybinio kelio pradžią. J. Degutytė perskaitė pluoštą savo eilėraščių. Dailininkė papasakojo, kaip gimsta paveikslas, kaip jis kuriamas.

Stovyklautojai susitikimui paruošė montažą iš J. Degutytės eilėraščių. O stovyklos narė Gražina Pretkutė atliko keletą savo kūrybos dainų.

M. Mejerytė
Stovyklos komisarė

TURININGOS IŠVYKOS

„Lenino keliu“ kolūkio žmonės pamėgo išvykas į spektaklius, koncertus. Prieš kurį laiką kolūkiečiai žiūrėjo Dž. Verdžio operą „Traviata“, gyvulininkystės, buhalterijos darbuotojai buvo

nuvykę į populiaraus lenkų ansamblio „Slionsk“ koncertą. O štai šiomis dienomis kolūkio mechanizatoriai ir laukininkystės darbuotojai lankėsi Vilniuje vykstančiose Maskvos cirko gastrolėse. B. Valaitis

Mokytojo knygos

Trejetas drasuolių — Ernestas Herderis, Marta Lola ir Hermanas Minkovskis kosminiu laivu pirmą kartą perkirto Galaktikos ribas ir pasuko į Andromedos ūką. Po įvairiausių nuotykių jie pasiekė Žemę, pralaidę kelionėje šešiasdešimt tūkstančių metų...

Apie tai pasakojama Kazio Paulausko mokslinėje-fantastinėje apysakoje „Argonautų laivas“, kurią išleido „Vagos“ leidykla. Knygos autorius — Panevėžio penktosios vidurinės mokyklos direktorius, dėsio anglų kalbą. Prieš keletą metų buvo išleista jo pirmoji mokslinė-fantastinė knyga „Dorado“, palankiai sutikta kritiku ir skaitytoju. Rašytojas įteikė „Vagos“ leidyklai ir trečiosios apysakos rankraštį.

A. Ambraška
(ELTA)

Naujosios Vilnios vaikų muzikos mokykla persikėlė į erdvas, patogias patalpas. Naują mokyklą savo lėšomis pastatė šefai — „Neries“ žemės ūkio mašinų gamykla.

NUOTRAU-
KOJE: dėstytoja R. Radionovienė moko muzikos III klasės moksleivę Valiulę.

Birželio 29-oji — Tarybinio jaunimo diena

111 tūkstančių kvalifikuotų darbininkų

Baigiasi mokslo metal profesinio techninio mokymo sistemoje. Tūkstančiai vaikų ir merginų, įgiję profesiją, netrukus įsilies į įvairias liaudies ūkio šakas, o jų vietą užims dabartiniai vidurinių mokyklų abiturientai ir aštuntokai. Apie kvalifikuotų darbininkų rengimo pasiekimus ir perspektyvas, ELTOS korespondentui paprašius, pasakoja Lietuvos TSR valstybinio profesinio techninio mokymo komiteto pirmininkas pavaduotojas R. BURBA.

Profesinio mokymo sistema mūsų respublikoje buvo pradėta formuoti nuo pat Tarybų valdžios atkūrimo 1940 metais. Dabar ji labai sparčiai auga. Kol buvo įteiktas 300-tūkstantasis jaunų darbininko diplomas, prireikė beveik 35 metų. Tuo tarpu vien šį penkmetį paruošta per 111 tūkstančių kvalifikuotų miesto ir kaimo darbininkų.

Prieš dešimt metų profesinės technikos mokyklas pradėta pertvarkyti į vidurines, kad vaikinai ir merginos kartu su specialybe galėtų įsigyti ir vidurinį išsilavinimą. Dabar tokiose mokyklose mokosi daugiau kaip 90 procentų visų moksleivių.

1980—1981 mokslo metams į profesinio techninio mokymo sistemos mokyklas numatoma priimti daugiau kaip 24 tūkstančius vaikų ir merginų. Dar trys miesto ir viena kaimo profesinės technikos mokyklos pertvarkomos į vidurines. Be to, kaimo vidurinėms profesinėms technikos mokykloms taps Pajūrio ir Aukštadvario ta-

rybiniai ūkiai-technikumai. Respublikoje liks tik trys profesinės technikos mokyklos, kurios dar neteikia vidurinio išsilavinimo.

Ateinančiais mokslo metais išleisime pirmąją plataus profilio darbininkų laidą, parengtą pagal naujus mokymo planus ir programas. Tai bus universalesni, sugebantys greičiau prisitaikyti prie gamybos naujovių, įvaldę po keletą gretutinių specialybių darbininkai.

Ateinančiame penkmetyje ypač didės kvalifikuotų darbininkų ruošimas žemės ūkiui. 1985 metais į kaimo vidurines profesines technikos mokyklas numatoma priimti apie 9 tūkstančius moksleivių, arba pusantro karto daugiau, negu šiemet. Užsibrėžta pasiekti, kad kaimo profesinių technikos mokyklų moksleivių kontingente merginų sudarytų nemažiau kaip 30 procentų. Iki šiol kvalifikuoti gyvulininkystės darbininkai, kurių daugumą sudaro merginos, buvo rengiami tik specializuotose mokyklose, o ateity-

je šios specialybės bus įvestos visose kaimo mokyklose. Žemės ūkiui bus pradėta ruošti įvairių specialybių statybininkus.

Sėkmingas kvalifikuotų darbininkų ruošimas profesinėse technikos mokyklose daug priklauso nuo tų, kam tie kadrai ruošiami, rūpestingumo ir iniciatyvos. Pirmiausia tai liečia vaikų ir merginų nukreipimą į šias mokyklas.

Kasmet daugėja aštuntokų, norinčių įsigyti žemdirbio profesiją. Deja, praėjusiais metais daugelis rajonų neįvykdė jų pasiuntimo į kaimo profesines technikos mokyklas planų. Be to, vaikinai ir merginos į šias mokyklas neretai siunčiami be jokios atrankos, kas po ranka papuola.

Jaunuoliai geriau renkasi žemdirbio profesiją tuose rajonuose, kuriuose yra profesinės technikos mokyklos. Kol kas dar nėra galimybių įsteigti šio profilio mokyklas kiekviename rajone, bet tokia užduotis perspektyvoje iškelta.

Ir miestuose reikia gerokai sustiprinti jaunimo profesinį orientavimą. Artimiausiu laiku turime pasiekti, kad miesto profesinėms technikos ir technikos mokykloms visiškai pakaktų viet-

nių jaunimo. Todėl jau šiais metais miestams atitinkamai padidintos jaunimo nukreipimo į profesines technikos mokyklas užduotys. Ypač reikia pagerinti profesinio orientavimo darbą tarp abiturientų, kad jie pasirinktų darbininkiškas profesijas. Šia linkme uoliai turi padirbėti tiek profesinių technikos, tiek bendrojo lavinimo mokyklų darbuotojai ir atitinkami gamybiniai kolektyvai.

Plečiant kvalifikuotų darbininkų rengimą, ateinančiame penkmetyje bus pastatyta daug naujų mokyklų, skiriama nemaža lėšų veikiančiųjų mokyklų mokymo kabinetams ir dirbtuvėms turtinti. Profesinio mokymo sistema gaus naujų įrengimų ir mašinų, techninių mokymo priemonių. Vien kaime planuojama pastatyti dešimt profesinių technikos mokyklų kompleksų. Miestuose bus statomos naujos profesinės technikos mokyklos, ruošiančios darbininkus mėsos ir pieno, staklių ir įrankių, popieriaus pramonės, tarpkultūrinių statybos organizacijoms. Daugau kvalifikuotų darbininkų ruošime visoms statybinėms organizacijoms, buities tarnybai, lengvąjai pramonei ir kitoms liaudies ūkio šakoms.

RUOŠIANTIS RESPUBLIKINEI DAINŲ ŠVENTEI

BRANDUS KAPELOS DEŠIMTMETIS

Prieš dešimtmetį Rokiškio grūdų produktų kombinate meno saviveiklos beveik nebuvo. Tiesa, profsąjungos komitetas kartu su pirmine komjaunimo organizacija ne kartą bandė suburti vokalinį ansamblį, bet jie po eilinio pasirodymo rajoninėse meno saviveiklos apžiūrose vėl iširdavo.

Taip tesėsi ne vienerius metus. Trumpaamžiai ansambliai, savaimė aišku, negalėjo pasiekti aukštesnio meninio lygio ir patenkinti kombinato darbuotojų išaugusių dvasinių poreikių.

— Reikia pastovios meno saviveiklos, — išreiškė kar-

tą savo seną svajonę kombinato profsąjungos komiteto narys, vyriausiasis buhalteris Antanas Juodelė. — Aš pats groju smuiku, yra ir daugiau muzikantų, nežinančių, kur pritaikyti savo sugebėjimus. Žodžiu, reikia kurti kaimo kapelą.

— O kas tai vadovaus? — paklausė kažkas iš andairesniųjų. — Kapelai juk reikia gero specialisto, šio žanro žinovo.

Po trumpo diskusijų buvo nutarta pasikviesti į kombi-

natą Rokiškio vaikų muzikos mokyklos mokytoją, jauną akordeonistą Algirdą Gražį. Papasakojo jam apie gimusią idėją.

— Aš imuosi, — atsakė Algirdas, — bet persnėju iš anksto: norint pasiekti rezultatų, reikia daug ir sunkiai dirbti. Labai daug.

Į repeticiją nešinas savo smuiku pirmasis atėjo kombinato vyriausiasis buhalteris Antanas Juodelė. O netrukus ir daugiau muzikantų susirinko — elektrikas Juo-

zas Skinderis, baro meistras Vitoldas Mocka, inžinierius Algis Bira...

Pirmieji kapelos žingsniai buvo sunkūs. Tik po pusmečio jaunas muzikantų kolektyvas pasiryžė koncertui ir tai tik savaitei auditorijai — kombinato dirbantiesiems. Po koncerto vėl sekė ilgi repeticijų mėnesiai, kol kiekviena melodija suskambo paprastai, liaudiškai, nuotaikingai.

Ir prasidėjo. Koncertai ir repeticijos, repeticijos ir koncertai.

Per dešimtmetį Grūdų produktų kombinato kaimo kapela pabuvojo visuose Rokiškio rajono ūkiuose, koncertavo Biržuose, Anykščiuose, Kupiškėje, Kaune, Jonavoje, Panevėžyje... Kombinato muzikantai pažįstami ir su Latvijos TSR žiūrovais — ne kartą dalyvavo Rokiškio rajono kultūros dienos Jakabpilyje. Jiems plojo ir Vokietijos Demokratinės Respublikos Arnštato rajono gyventojai.

1974 metais aukštaisiai rokiškėnai tapo „Zemaičių smuikėlis“ konkurso laureatais.

Dabar kapela pačiame jėgų žvėdime, ruošiasi atsakingam kūrybinio jėgų patikrinimui — Respublikinei dainų šventei.

Stasys Varneckas

Rokiškis,
„Spalio vėliavos“ redakcija

**KOLEKTYVINIS
DARBAS**

3 psl. 1980. VI. 28

Įs'gykime Valstybinės 3 proc. v'daus išlošiamosios paskolos obligacijų

Valstybinė 3 procentų v'daus išlošiamoji naskola išleista 1966 metais 20 metų laikotarpiui kuniuomis po 10 ir 20 rublių. Pagal šią paskolą kiekvienai metai pravedami 8 laimėjimų tiražai, kuriuose galima laimėti nuo 40 iki 5000 rublių. Obligacijos geriausia pirkti iškart po tiražų, tada jos parduodamos pigiausia kaina. Pavzdžiui už 20 rublių obligacija nuo liepos 1 iki 16 d. reikia mokėti tik 20 rub. 10 kap., nuo liepos 16 iki liepos 30 d. — 20 rub. 30 kap., nuo rugpjūčio 1 iki rugpjūčio 15 d. — 20 rublių 50 kap.

Tiražai vyksta vasario 15, kovo 30, gegužės 15, birželio 30, rugpjūčio 15, rugsėjo 30, lapkričio 15, gruodžio 30 dienomis.

Kiekviename išlošimų tiraže viename naskolos skveriui 20 rublių obligacijoms, įskaitant ir nominalinę vertę, tenka du laimėjimai po 5000 rublių, penki laimėjimai po 2500 rublių, 20 laimėjimų po 1000 rublių, 109 laimėjimai po 500 rublių, 750 laimėjimų po 100 rublių ir 8514 laimėjimų po 40 rublių.

Be to, reikia žinoti, kad kiekviename tiraže laimėjimų skaičius yra vienodas, o laimėjusios obligacijos vėlesniuose tiražuose nedalyvauja, todėl galimybė laimėti po kiekvieno tiražo vis didėja.

Artimiausias 112-sis laimėjimų tiražas įvyks 1980 m. birželio 30 dieną Pavlodaro mieste. Paskubėkite įsigyti valstybinės 3 proc. v'daus išlošiamosios paskolos obligacijų, kurias laisvai parduoda ir perka visos rajono taupomosios kasos.

A. "odvalkis
Anykščių centrinės taupomosios kasos vedėjas

Tęsiame pokalbį

SUSTOK, RANKA!

Neseniai „Tiesoje“ perskaičiau, kad žemė kasdien nesugrąžinamai praranda vieną gyvūnų rūšį, kas savaitę — vieną augalų rūšį. Išmirimo grėsmė yra iškili daugiausia kaip tūkstančiams stuburinių gyvūnų rūšių ir porūšių ir 25 tūkstančiams augalų rūšių. Šios grėsmingos statistikos akivaizdoje labai aktualios mokytojo J. Danilavičiaus mintys, kurias jis kelia straipsnyje „Einu į mišką“.

Kai mūsų protėvis apsigėrė šaką ir nusmailintu akmeniu ėmė tą šaką tašyti, greit suprato: šitokių būdų begalindamas kirviui kotą, pats gali lengvai sprandą nusisukti. Dabar gi plienine technika apsiginklavusiam žemės valdovui panašios mintys mažai terūpi, nes, vildamas lengvai pasiekti šaką, bevelia paguldvi visą medį. Bet dar sykį atsi- greikime į tą akmeniniu kirvuku ginkluotą žmogutį, kertantį šaką, ant kurios pats sėdi. Tuomet mūsų protėvių buvo tiek mažai, o medžių tokia gausybė, jog ne miškas bijojo žmogaus, o atvirkščiai. Apie kokią nors melle gamtai apskritai tais civilizacijos priešaušriais, kai meška ar vilkas buvo klajojanti mirtis, o raišas šer- niūklis ir daili slėmaitė — iliuzija į gardų kepsnį, ne- galėjo būti nė kalbos. Šį gal ir ne visai alegoriška sąrašą galime tėti kažin kiek: pu- šis — tai slėbas laivui, mal- kos — ugniakurui, rąstas — pilies kuorui, liepa — kar- nos naginėms, gėda — nau- jagimio maldynui, šaukštas rankoje ir jungas ant jaučio sprando. Dar menu tuos lai- kus, kuomet vaikščiodavau su seneliu po giria, ir tas mano senelis labai atidžiai dairydavosi: bene pamatys kur lenktą alkenį sutūžusį pavažai, ar koki išpuvusi stuobri, nes bilės iš senos šeimos ruošiasi spiesti, ir reikia naujo būsto. Ko gi dabar dairaisi smaragdinėje miško pastogėje, tu išlipęs iš nikeliuoto vežimaitės, tiek mylių suvyniojęs ant guminių tekinių? Ko čia prirėkė, kad šitiek benzino paleidai dūmais? Daug ko, atsakysi, ir iškart susigūš drevėje paukštelis, laukdamas tavo sprendimo, negirdimu balsu sudejuos čiobrelis kupstas no storapadžiū batų. Man rei- kia tenkinti savo užgaidas, sakysi tu, kad tapčiau pilna- verte asmenybe, kad poilsis gamtoje teiktų žvalumo dar- be ir rytdienos kūryboje ir todėl visų pirma susikursiu laužą po šitais gražiais ažuolais ir kuo daugiau me- siu į ugnį žalių šakų, kad dūmai baitytų uodus ir tos

pačios lazdyno šakos suguls į palapinės stogą, nes man reikia pavėsio. Sekantį kar- tą akistata su gamta vyks jau kitoje vietoje, nes čia juodais nuodėgulių dvokia laukymė, ir šiukšlių apstu. Dumsiu prie ežero, ten, kur dar labai žalia ir tylu. Ar manęs nemokė, kad šitaip bešeimininkaudamas, nusi- spjauu į gyvybės lopšį. Mokė, bet gal mažai to mokslo kritulių sugraibiau arba tiesiog esu žmogus, apsigėręs šaką.

Kadangi iš didelio rašto daugelis išėjo iš krašto — skaito įvairius pagraudenimus apie gamtos saugą ir tals rašinėliais užsikuria brako- nieriaus laužą — gal prisiminti tikrą amžiaus žmo- gučio įstatymus: kaip tu man, taip aš tau!.. Pravers- ty tokiais atvejais ir mokyk- los žaliųjų patrulių budėji- mas ypač niokojamose vie- lose, ir miško sargų išrašy- tas kvitas tam tikrai sumai, ir ypač „smagiems“ — pa- simatymas su tvarkos sau- gotojais.

Ar mena dvidešimtojo am- žiaus pabaigos mamytė ir tėvelis savo senelių naivius, bet tokius gerus ištiesios rankos sutūrėjimus link pie- vos gėlyčių, gležnu karklo kačiukų, kad ir augalėliams skauda, kai juos laužai, ski- ni, tik augalėliai verkia ty- lomomis, nes jų kraujas žalias ir širdelė kitaip plaka, ir val- gyti jie nori, ir sunkiai mirš- ta, nusviesti ant pliko asfal- to pro mašinėlės langą. Ar dažnas mūsų prisimename tuos senelių rankos sutūrėji- mus savo vaikams? Kas už mus praves šia pirmą gamto- saugos pamoką? Spauda? Mo- kykla? Televizija? Gal reiktų pradėti ne nuo labai madi- gos meilės šūnyčiams, kat- tams, kanarėlėms, o nuo bo- ružės, kuri nutūpė ant pe- ties, iškirstos eketės dūstan- tiems vandens gyviniams, pa- remoniuoto inkilo navesarį ir ne tik kolektyviniame sode iškastos duobutės būsimam medžiui. Mylėti — neprivir- si, bet mokyti mylėti priva- lo visi.

Kiekvienais metais prave- dame aibe gražių ir labai masiškų sporto, turizmo, kul- tūrinių bei kitų renginių. Gal pamėginkime kai ku- riuos jų padabinti nors ir kuklia gamtos saugos šakele. Ypač tai pasakytina apie mokyklų turistines dienas. Kur dingio paukšteliai sugri- žimo, medelių sodinimo šventės? Kiekvieno dalyko mokytojas gali ir privalo skirti gamtos apsaugai bent dalele mokomojo laiko: tai galėtų būti literatūros raši- niai, vaizdeliai, piešinių kon-

kursai, įvairios parodėlės, su- sitikimai su miškininkais, agronomais, šia tema rašan- čiais žurnalistais ir pan.

Neseniai lankiausi Kauno T. Ivanausko zoologijos mu- ziejuje. Iškamšos, iškamšos, iškamšos... Gražu?.. Ir... kraupu... Gal kažkur, žemės kampelyje, lėktuvų gaudesio drebėjimoje savanoje, šią akimirka miršta paskutinis už vitrinės stovinčio paukš- čio ainis... Ir vietoje paaiš- kinamojo užrašo „Veisiatis...“ muziejaus darbuotojo ranka padės kitą, jau būtajame laike. Vaziavau atgal iš dundantio miesto, ir mano krūtinėje nerimo širdis, kol pro didelį autobuso langą išvydau gimtosios Svento- sios ievas, taip nugultas žie- dų pusnyiais, kad išnirė iš už upės vingio kirai atrodė išsiprausę tame pavėlavusio pavasario baltume.

Kęstutis Arlauskas

Miško choro solistės

Iš visų miško choristų ryškiausiai išsiskiria lakštin- galos, kaip nuostabios solis- tės. Jų nepakartojamas me- lodijas dažnas esame girdė- ję, bet kaip tos, giesminin- kės atrodo, tai nedaug kam nusišypojo laimė pamatyti. Tai nedideli, paprastai, be jokio raibumo, pilkos spal- vos paukščiai. Jie dydžiu prilygsta naminiams žvir- bliui, bet yra žvelnesnės kū- no sudėties. Dėl nuostabių giesmių lakštingalos seniai įpintos į liaudies dainas, padavimus, pasakas. Štai vienoje liaudies dainoje skamba taip:

Lakštingalėli, gražus paukštelė,
Kodėl nečiulbi anksti rytelį?
Ką aš čiulbėsiu anksti rytelį?
Piemens išdraskė mano lizdelį...

O kurgi šie maži sparnuo- čiai suka lizdelį? Leiskime jiems patiems atsakyti liau- dies dainos posmeliu:

Kalnuos lekiuotau, dauboj nakvojau,
Zilvičių krūmė lizdelį kroviau.

Argi tikrai taip.

Lakštingalos iš šiltųjų kraštų į gimtinę grįžta ba- landžio pabaigoje — gegu- žės pradžioje. Sugrįžusios greit susirūpina lizdelio kro- vimu. Tam reikalui ieško sausos žolės stiebelių, per- nykščių lapų. Visa tai sukro- vusios, lizdelio įdubimą iš- kloja gyvulių plaukais. Liz- delį galima surasti ten, kur lakštingalos suokia vakare,

o kartais net ir per naktį. Tol, kol ankstyvos saulutės spinduliai, nušviesdami įvai- riausius, vabzdžius, pakviečia jais pasislėpti.

Anykščių šilelio teritorijoje Sventosios paupio, krū- nuose iki pavargimo suokia šios miškų koncertų solistės. Čia galima užtikti ir jų liz- delį, susuktą karklo pažė- meje, o kartais visai ant žė- mės aukštokoje žolėje. Liz- delyje būna 4–6 kiaušinė- liai. Jie gan gražūs — aly- vų spalvos ar net tamsesni, Patelė per 13–14 dienų.

Paminėjome kaip atrodo lizdelis, jame kiaušinėliai, bet labai nesinorėtų, kad prie tokių giesmininkių „na- my“ kas nors dažnai lanky- tųsi. Mat, nė vienas spar- nuolis nemėgsta, kad kas nors žvelgtų į lizdą.

Tur būt, reikia priminti, kad atskiruose kraštuose lakštingalos gieda gan skir- tingai. O jų gaidas, kai ku- riuos posmus, pasisavina kai kurie kiti rūšių giesminin- kai. O mūsų respublikoje jos ypatingai intensyviai gieda tada, kai žydi ievos, kai upių, upelių ir ežerų vanduo nusiprausia nuo suneštų po- laidžių nešvarumų.

Lakštingalų priešai — šar- kos, bevalkataujančios katės, šunys. Jie išplėšia lakštin- galų turtą iš lizdų: sunaikl- na kiaušinėlius ar jauniklius. Stenkimės, kad minėti ken- kėjai nesilankytų, kur sno- kia miškų solistės.

P. Steikus
Biologijos mokslų
kandidatas

VANDENS LELIJA

Jos žiedas toks skaidrus, toks dyvinas, kad kiekvieną tiesiog sulaiko, priverčia stabtelėti ir juo grožėtis. Kal virš šilų pakilusiai vasaros ryto saulei parūpsta žvilgte- rėli j savo atvaizdą ežeru ir upių veidrodvyje, iš vandens tarytum undinės išnyra bal- talytės vandens lelijos. At- veria savo puošnius žiedus, aušrinės šviesa suvirpa, tie- siai į akis žvelgia saulei. Šit kokios mes gražios, ko- kios baltos!.. O kai per die- ną šviesūs saulės pakrypsta vakarop, lelių žiedai susi- glaudžia, užgniaužia gelto- na vidulį ivaskanti spindulių žiupsnelį, nugrimsta po van- deniu. Ir žiedu kaip nebūta, tik dideli, apvalūs lyg žalios lėkštelės laurai plūduriuoja ežero paviršiuje. Nepamatyti lelijos žiedu ir apsiniaukusia, lietingą dieną. Jiems reikia giedros.

Kultūringiems, mūsų kraš- to gamta gerbiantiems žmo- nės nekyla ranka nusikinti vandens lelijos žiedą. Gulbės baltumu lelija spindi, akį ve- ria ir savo grožiu puikuojasi tik gimtojo ežero ar upės bangelių sūnuojama, vasaros spindulių glamonėjama. Jei- gu daug neišmanėlių ją skinti alsirastu, tuol išnyk- tu ši ne taip jau dažna mū- su vandenų puošmena.

Žydi vandens lelijos visą vasarą. Rugsėjo mėnesį jos subrandina savo sėklas po vandeniu slypiniame vaisiu- je — trumokaklame žalia- me asotėlyje. Vandens leli- jos sėklos nuikiai prisitaikiu- sios keliauti vandeniu. Kiek- viena sėklėlė ansupia lengvą balsu apvalkalu ir plaukia vėjo cėnama lyg oro oripūs- ta guminė valtelė. Bet be- plaukiant po kiek laiko valtelė prakūra, oras iškėna, ir tada sėkla nugrimsta į dugną, kad išdygtų, kad tap- tu tuo žiedu žiedu, apie ku- rį daugelis tautų poetai ne- mažai skambiu posmu sudė- io, legendu, mitų sukūrė, o dailininkai savo drobėse ir akmenyse įamžino.

Pamates žvėdinčią, ežerą ar upę padabinusia vandens le- lija, visam laikui išdėmąsi jos pasakiško grožio žiedą. Žiedą-gulbę, žiedą-undinę...

R. Vygandas

Redaktorius
ST. VINCIONAS

Reikalai

Nuosirdžiai dėkojame Skie- monių kolūkio valdybai, KMK kolektyvui ir mechani- zatoriams, namo laiptinės gyventojams, giminėms, kai- mynams, visiems, kurie už- jautė ir padėjo, laidojant mylimą vyrą ir tėvelį Joną Vėžį.

Zmona ir sūnūs

Reikalai

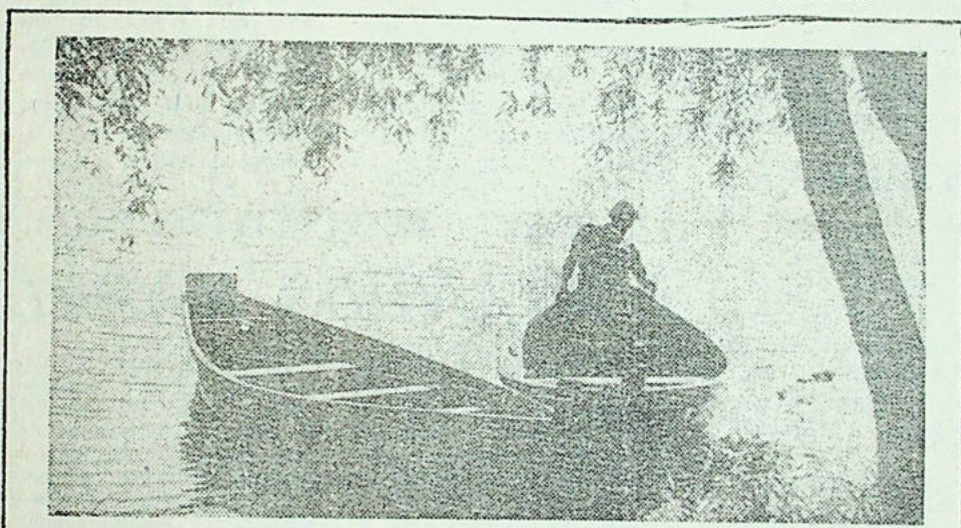
Anykščių KMK skubiai rei- kalingas autokranininkas. Kreiptis į kadry skvrių, arba skambinti telefonu 5-17-77.

KMK viršininkas

Anykščių ATĮ reikalingi: autošaltkaliai, santechnikas, lituotojas, kalvis, meninin- kas-apipavidalintojas. Kreiptis į kadry skvrių, arba skambinti telefonu 5-23-72.

Administracija

JANKAUSKŲ SEIMAI
Tragiškai mirus myli- mam sūnui RICARDUI, nuosirdžiai užuojautą reiškia
Ragauskai, Plačeny- tė, Abraškevičiai, Za- bielos, Sereikos.

Ežeruose spindi vasara.

J. Junevičiaus nuotr.

Tragiškai mirus And- rioniškio kolūkio buhalte- rei IRENAI SPULIENEI, reiškiam nuosirdžiai užuojautą velionės vyrui VYGANDUI ir artimie- siems.

Andrioniškio kolūkio buhalterijos darbu- tojai

Tragiškai mirus RI- CARDUI JANKAUSKUI, reiškiam nuosirdžiai užuojautą velionio sese- rams JOVITAI, DAIVU- TEI ir broliui MINDAU- GUI.

Viešintų miestelio Klevų gatvėje gyve- nantys draugai

[galiojimai Nr. Nr. 730591, 730590, patvirtinti Anykščių MK antspaudu, yra dingę. Šiuos įgaliojimus laikyti ne- galiojančiais.

JANKAUSKŲ SEIMAI
Gilaus liūdesio valan- dą, tragiškai mirus myli- mam sūnui ir broliui RICARDUI, nuosirdžiai užuojautą reiškia
„Gimtosios žemės“ kolūkio mechanizato- riai.

STASEI ir STASIUI JANKAUSKAMS
Dėl sūnaus RICARDO tragiškos mirties reiškia- me nuosirdžiai užuojautą. „Gimtosios žemės“ kolūkio valdyba ir profsąjunginė organi- zacija

ANTANUI SUDEIKIUI
Gilaus liūdesio valan- dą, mirus mylimai ma- mytei, nuosirdžiai užuo- jautą reiškia
„Atžalynė“ kolūkio vairuotojai.

Tragiškai mirus RI- CARDUI JANKAUSKUI, gilaus liūdesio valandą reiškiam nuosirdžiai užuojautą velionio tėve- liams ir artimiesiems.
Viešintų vidurinės mokyklos tautinių žo- kių kolektyvo nariai ir vadovė

STASEI ir STASIUI JANKAUSKAMS
Tegu nuosirdūs užuo- jautos žodžiai palengvina Jūsų skausmą, tragiškai mirus mylimam sūnui RICARDUI.
G. ir Vl., E. ir J. Le- kauskai

Tragiškai mirus Viešin- tų vidurinės mokyklos VIIIb klasės mokiniui RICARDUI JANKAUS- KUI, reiškiam nuosirdžiai užuojautą tėvams ir arti- miesiems.

Klasės vadovė, drau- gai ir jų tėvai,

Mirus ANTANUI NA- VICKUI, reiškiam nuosirdžiai užuojautą velionio šeimai ir artimiesiems.
Kurklių kolūkio val- dyba ir visuomeninės organizacijos

Rinko Panevėžio spaustu- Anykščių skyrius, Pergalės 36. Spaudė Ukmergės spaustuvė, J. Janonio 31. Spausdi- nama rotacine mašina. Indeksas 67262.

Išleista antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais pusės „Pravdos“ formato. Tir. 11.192 Užsak. Nr. 949